

Мр Добривоје Јовановић
Историјски архив Јагодина

СУЂЕЊЕ АТАНАСИЈУ ИВАНОВИЋУ ЗА СИЛОВАЊЕ¹⁵¹

Атанасије Таса Ивановић рођен је у Јагодини 1799. године. Био је каваз код руског посланика Строганова и старешина личне гарде кнеза Милоша. На положај циганског арачлије постављен је 1842. године. На тој дужности је остао до укиданања арачлука 1853. године. Нарочито се истакао 1848. године, када се са око 1000 Цигана прикључио борби Срба у Војводини. После укидања арачлука, постављен је 1854. године за помоћника окружног начелника у Јагодини. После смрти своје жене Софије, прешао је да живи у Београд, где је и умро 1896. године. Његов син поклонио је Јагодини излетиште Арачлијски поток.

Тужбу против Тасе Арачлије Начелству окружја јагодинском поднео је Ђорђе Николић, ђонџија из Јагодине 13. маја 1863. године. У тужби против Атанасија Ивановића навео је да је силовао његову кћер Јелисавету, стару 15 година, и да је заразио венеричним болестима. Ово силовање је извршено у време божићног поста 1862. године и то посредством Кате, жене Цветка Левковића. Она је Јелисавети пренела да је зове Сока, жена Тасина, да се погоде да чешља вуну. Тада Сока није била у кући, већ у посети породици Јована Туцаковића, председника Окружног суда. По наговору, Ката је Јелисавету затворила са Тасом у соби.

Због оваквог поступка Атанасија Ивановића, Ђорђе је од њега тражио 9 цванцика или 36 гроша, колико је платио преглед лекара, и пет стотина дуката царских за срамоту и удомљење његове кћерке.

Да би се доказала његова тврдња, Ђорђе је тражио извршење следећих поступке:

1. Да се поменута Ката, која је подвела Јелисавету, строго испита по овом предмету, и да се сматра за преступницу.

2. Да се Марија, жена Андрије Андрејевића, шнајдера из Јагодине, под заклетвом испита, да ли је окружни лекар Милосав Павловић, када је он прегледао Јелисавету у њеном квартиру, казао: „Оставите се те парнице него

---

¹⁵¹ АС, НОЈ, Ф XV, р-83/1863. Тужбу је написао Јов. Стефановић, бивши практикант полиције београдске.

нека прими неколико дуката за удомљење, а ја ћу је пак излечити од имајуће сада венеричне болести, а лекове знам од кога ћу наплатити.“

3. Да се окружни лекар Милосав Павловић под заклетвом испита зашто је он позивао на помирење и од кога је мислио да наплати лекове.

4. Да се Милица, жена Љубе Марковића из Јагодине, под заклетвом испита, зашто је долазио 29. пр. месеца т. год. тј. у понедељак у њену кућу Таса, бивши арачлија, зашто јој је дао три гроша, и зашто је послао њену девојку да Јелисавету позове да дође код њене куће, даље је ли Јелисавета дошла, је ли пак Таса доцније дошао, и шта је Јелисавети говорио и обећавао.

5. Да се Миленко Антоновић, окружни начелник испита, шта му је дало повода да ме, сретнувши у сокаку у коме је са Тасом нешто тајно говорио, каже: „Зашто се не помириш, он је богат и скупа је његова чест, ти не можеш с њиме на крај изаћи, тако исто и то да покаже: које је то лице с којим ме равна.“

На крају је Ђорђе додао, да окружно начелство што пре и изненада наложи окружном лекару да прегледа у погледу венеричних болести Тасу Арачлију, мада је имао довољно времена да се лечи, и то у присуству Стојанче Тирића, Николе Лазаревића и Антонија Попа-Мијовића, људи који познају венеричну болест.

Затражио је од окружног начелства да, ако је могуће, нареди окружном лекару да лечи његову кћер, јер он није имао новаца.

Уз тужбу Ђорђе је приложио лекарско сведетељство окружног физикуса од 18. априла 1863. године, да Јелисавета *нема своје девичанство и да је заражена венеричном болешћу*, Извод протокола крштених Јагодинске цркве и признаницу о плаћеном лекарском прегледу.

Атанасије Ивановић је у исказу одговорио да је то измишљено да би му се досадило. Никада се није састајао са Јелисаветом и није са њом имао насилно *смешеније*. Да је заиста измишљено, доказује то да он није заражен никаквом болешћу, па ни венеричном, о чему може окружно начелство преко лекарског прегледа да се увери. Зато није могао да пренесе болест Јелисавети. Због тога је тврдио да је оптужба измишљена. Да је оптужба измишљена тврдио је и због тога, што Ката, жена Цветка Левковића, од прошлог лета, до када је била у служби код њега, није долазила и није могла да му подведе Јелисавету. Он је знао да је Јелисавета била одавно одана скитњи, била је у квартиру код неке Марије куплерке, која је Јелисавету затекла са својим мужем да се *смешавају*, а Маријин муж је заражен ванеријом, а и на другим местима је то чинила. Он ће то да докаже, а навео је као доказ, да је Јелисавета одана скитњи јер здружила се са једном блудницом из Јагодине, и са њом отишла у Баточину, одакле је њен брат силом вратио у Јагодину. Пре тога је тумарала по Параћину и Пожаревцу са блудницама.

Таса Арачлија је такође порицао да је преко Кате, жене Цветка Левковића, позвао Јелисавету својој кући, у време када је његова жена била у посети Јовану Туцаковићу.

Атанасије Таса Ивановић

На питање да ли је 29. априла био у кући Милице, жене Љубе Марковића, и да ли јој је дао 3 гроша и послао њену кћерку да позове Јелисавету код њене куће, Таса Арачлија је изјавио да тог дана није био у Миличиној кући, већ је тог дана прошао сокаком поред њене куће. Она је изашла из своје куће и рекла му, да ју је Антоније Јаношевић, писар Примирителног суда наговарао да се случај преда властима на извиђање.

Три гроша није дао Милици, а није ни њену кћер слао по Јелисавету. Нека Љубица је рекла Таси да је Јелисавета долазила код њене куће и разговарала нешто са Антонијем Јаношевићем. Пошто су је истерали из куће, није чула о чему су разговарали, али зна да се то односи на Тасу Арачлију.

Ката, жена Цветка Левковића, стара 24 године, која је у Јагодини живела три године, изјавила је да је служила код Тасе Арачлије од лета до јесени предходне године, и да од тада није долазила његовој кући и да није могла у време Божићног поста да позове Јелисавету и затвори је у собу са Тасом. На примедбу да има сведока који су видели да је позвала Јелисавету кући Тасе Арачлије, оно је поново тврдила да то није урадила и да јој није познато да је Таса имао односе са Јелисаветом.

Пре испита Јелисавете, њен отац Ђорђе Николић је говорио у каквом су сродству он и Таса Арачлија, што је навео у тужби. Тасина рођена сестра Ана била је удата за његовог покојног шурака Лазара Перишића из Јагодине, а Лазина рођена сестра је удата за њега, по томе је он пријатељ са Тасом Арачлијом.

На саслушању Јелисавета је изјавила да је у време Божићног поста 1862. године позвала Ката, жена Цветка Лековића, да се погоди са Тасином женом да чешља вуну у кући Тасе Арачлије. Када је она отишла његовој кући, пошто његова жена није била присутна, јер се налазила у посети код Јована Туцаковића, Ката је затворила у собу са Атанасијом, над којом је извршио силовање. О Катином позиву и њеном одласку код Атанасија Ивановића знале су Пава, жена Бошка пандура и Анђелија, жена Раденка, винара из Јагодине. Поново је у време великог поста њу, преко Деме Османовића, Циганина, позвао у своју стару кућу Атанасије Ивановић, наводно да јој да брашно, и поново је силовао. И овог пута са знањем Кате. Трећи пут, пред васкрс Атанасије је, преко Дине Османовића, звао Јелисавету својој кући. И тада је силовао и добила венеричну болест. Јелисавета је изјавила да није имала односе ни пре ни после односа са Атанасијем. У Ћуприју, Пожаревац и Баточину је одлазила да служи.

Пава, жена Бошка Крстића, стара 30 година, изјавила је, да је једном видела да је Ката долазила Јелисавети, и да тада није Јелисавета отишла са њом. Не зна зашто је Ката долазила код Јелисавете.

Слично је изјавила и Анђелија, жена Раденка Стаменковића. И она је изјавила да је видела Катку код Јелисавете, али не зна разлог њеног доласка и да није видела да је са њом отишла код Атанасија Ивановића.

Дина Османовић је негирао да је икада звао Јелисавету кући Атанасија Ивановића. Није знао ни да је она ишла код његове куће и да су имали односе.

Милан Антоновић је изјавио да никада није са Тасом говорио о овом случају.

Окружни физикус је изјавио да је казао Јелисаветином оцу да ће њу лечити по својој дужности, а о наплати ће бити речи када је излечи, и да није о никаквом поравњању говорио.

Милица, жена Љубе Марковића изјавила је да јој Таса није давао никакве новце, нити је знала да је он Јелисавети штогод обећавао и са њом имао нека посла. На крају се заклела да никада није своје дете слала по Јелисавету, нити је Таса слао њено дете по Јелисавету. У саслушању је изјавила да је њу са Јелисаветом посетио, после Ћурђевдана, неки члан суда, а да не зна о чему су разговарали, јер је она са децом напустила собу.

По предмету кривице Тасе Арачлије, суд је 11. септембра 1863. године закључио, да нема против њега никакве основе да би се он повезао са оптужбом и да се не може никакво ислеђење предузети против окривљеног.